

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Devarim

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

ן

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9976

החוקה אשר-שם משה לפני בני ישראל :
 מה אלה העדות והחקים והמשפטים
 אשר דבר משה אל-בני ישראל בצאתם
 ממצרים : מו בעבר הירדן בנניא מול בית
 פזור בארץ סיחון מלך האמורי אשר יושב
 בחשבון אשר הכה משה ובני ישראל
 בצאתם ממצרים : מז ויירשו את-ארצו
 ואת-ארץ יעוג מלך-הכשן שני מלכי
 האמורי אשר בעבר הירדן מורח שמש :
 מה מערער אשר על-שפת-נחל ארנון
 וער-הר שאן הוא חרמון : מט וכל-
 הערבה עבר הירדן מזרח וצדנים הערבה
 שהת אשרת הפסוקה : פ א ויקרא
 משה אל-כל-ישראל ויאמר אלהם שמע
 ישראל את-החקים ואת-המשפטים אשר
 אנכי דבר באזניכם היום ולמדתם אתם
 ושמרתם לעשתם : ב יהוה אלהינו ברת
 עמנו ברית בחורב : ג לא את-אבותינו
 ברית יהוה את-הברית הזאת כי אתנו אנחנו
 אלה פה היום כלנו חיים : ד פנים בפנים
 דבר יהוה עמכם בהר מתוך האש :
 ה אנכי עמד בין יהוה ובניכם בעת ההוא
 להודיע לכם את-דבר יהוה כי יראתם מפני
 האש ולא-עליתם בהר לאמר :
 ו אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך
 מארץ מצרים מבית עבדים : ז לא-
 יהיה לך אלהים אחרים על-פני :
 ח לא-תעשה-לך פסל כל-תמונה
 אשר

ה רביעי

כ

משה קדם בני ישראל : מה אלן סהדותא
 וקמינא ודיניא דמליל משה עם-בני-ישראל
 במפקהון ממצרים : מז בעברא דירדנא
 בחילתא לקביל בית פזור בארע סיחון
 מלכא אימורקא דיתיבבחשבון דמחא משה
 ובני ישראל במפקהון ממצרים : מז ויריתו
 ית-ארעיה וית-ארעא דעוג מלכא דמתנן
 חרין מלכי אימורקא דבעברא דירדנא
 מדנה שמשא : מה מערוער דעל-בית
 נחלא דארנון וער-טורא דסיאון הוא חרמון :
 מט וכל-מישרא עברא דירדנא מדנהא
 וער ימא דמישרא תחות משפך מרמתא :
 א וקרא משה לכל-ישראל ויאמר להון
 שמע ישראל ית-קמינא וית-דיניא דאנא
 ממליל קדמיכון יומא-דין וחלפון יחריון
 וחטרון למעבדהון : ב יי אלהנא וזר עמנא
 קים בחורב : ג לא עם-אבהתנא וזר יי
 ית-קמינא חרין אלהן עמנא אנחנא אלן
 הקא יומא דין כולנא קנימין : ד ממליל
 עם-ממלל מליל יי עמכון בטורא מוז
 אישתא : ה אנא הויתיקאיס בין-מימרא-
 די ובניכון בעידנא ההיא לתנא לכון ית-
 פתנמא דני ארי בחילתון מן-קנס-אישתא
 ולא-סליקתון בטורא למימר : ו אנא יי
 אלהך דאפיקתך מארעא דמצרים מבית
 עבדותא : ז לא יהו לך אלה אוהרן בר-
 מני : ח לא-תעביד לך צלם כל דמות
 דבשמיא מלעלא ודיבארעא מלרע ודבמיא

מלרע

אשר

משה קדם בני ישראל : מה אליו שהיונותא קמי'א
 ודעיא למליל משה עם בני ישראל בנמו כמקהו
 קמ'צרים : מו ותגנו משה בעברא ד'ירדנא בחילתא
 לקביל בית פעור בצרע סיחון מלכא דאמוראי דתיב
 בח'ש'נא דמחא וגו' : מו וררתו ית ארעיה וגו' :
 מה מערוער דשל גיף נחלי ארנון ועד טורא דסיאון
 היא טורא חלנא : מט וכל מישרא עיברא ד'ירדנא
 מד'נחא וגו' : א וקרא משה לקל ישראל ואמר
 להון שמעו ישראל וגו' : ב ואלהנא גר עמנא
 עם בחיב : ג לא עם אבתנא גר ו' ית קמא הרין אלהו עמנא אנחנא אליו הקא יומא דין בלנא חיון ומקוין :

ירושלמי
 ודא אחזית אורייתא דשוי משה קדם בני ישראל :
 ירושלמי
 מן לחיית דאית על גב נחל ארנונא ועד טורא דמסר
 פירו' הוא טורא פלנא :

ד ממילא קביל ממילא מליל ו' עמכו ב'טורא מנו איש'תא : ה אגא הוית קאים בין מיסרא ד'י וביעכו
 בערנא תמא למחנא לכו ית פתקמא ד'י ארום דמלתו מן קדם קל מימרא ד'י דמש'תמע מנו איש'תא וכלא פליקתו
 ב'טורא בר אמר : ו עמי בני ישראל אגא הוא ו' אלהכו ד'י פ'רקית ואפ'יקית יתכוו פ'רקיו מן ארעא דמ'צראי
 מקיית שעבוד עבדיא : ז עמי בני ישראל לא יהו לכו אלהא איתרו בר מינא : ח לא מעברו לכו וצלם וכל

רש"י

פרשה זו : (מה) אלה הערות אשר דבר . הם הם אשר דבר כאלהם עמ'נא חור ושנאה להם כפרכות מואכ אשר בעבר הירדן שהיא
 כמורח שהעבר השני היה כמערב : (ג) לא את אבותינו . כלכד כרת ה' וגומר . כי אתנו . פנים בפנים . ח"ר כרטיה לך
 אמר משה אל תאמרו חיי מעתה אתכם על לא דבר כדרך שהספור עשה בין המוכר ללוקח הרי הלוקח ענינו מדבר עמכם (ח) :
 (ה) לאמר . מוסכ על דבר ה' עמכם בהרמתו החש לאמר אנכי עומד בין ה' וכיניכם : (ו) על פני . ככל מקום
 אשר

באר רחובות דקדוקי רש"י

למנ'רה . הרי"ש הוא על כרחיך מורה השינוי חסרון מלת של וכלו כתיב מורח של שמח (אויף שינונג פון די'און) וזה נקרא דבוק
 כי אותה המלה שבה אותה השינוי היא תמיד דבוקה למלה שאחריה : ומה שכתב רש"י בחטף רזה לומר הוא פשוט ובעבור כי דין
 הוא פשוט לקרותה כחטיפה וכמהירות לכן דרך רש"י לקרות לשוא פשוט חטף (ועיין בפ' משפטים כד"ה וכתב לאלהים) חכן שאר המדקקים
 קראו לשוא פשוט שוא ולשוא עם פתח כסומכיה קראו חטף וגם הסגול כסומכיה קראו חטף סגול ולקמן כסומכיה קראו חטף קטן :
 (ח) כבר ידעת דנוכח הזכר התיב בקמץ כזה א'תה ולכמה התיב בשוא כזה א'תה ואם כן וא'תה תדבר מכעז ליה דהא משה וזכר הוי
 לכן כתב דקאמר משה התשעים כומי כנכסה וכולי : רבים

רש"י

ועתה מתחיל לפרש המצות היאך ביאר את התורה הזאת . והוא לרין לומר בשפטים ושוטרים שלש ערים חבדילך בתוך ארץ אשר ה' אלהיך
 מותן לך . ואם ירחיב לעתיד לבא ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה ועל שלש ערים שזוהו הקב"ה כאלה מסעי לעשות כעבר
 הירדן לא הזכיר לשוא ולא זכר משה לישראל לכן כתיב כאן כי משה הכדילש כבר ולכן לא זיזו לישראל :
 (ה) לתור מוסכ למעלה : פנים בפנים . דכרי"י עמוס לאמר : אנכי יי' אלהיך : (ו) על פני כראה לי אפי' אתה מאמין
 כי

מכלל יופי

לאמר ל'שני עתיד החת עבר עם מלה אוזן בלשון ישמעאל :
 (ק'רקה יש'ש) . הראוי ק'רקה כמו יחושעיה ק'רקה
 בית און מ'כ' ק'רקה י' דמשק וגשת'
 לשוא מפני הסמיכות שלא כדרך חבריו כי פתח הריש
 היה מורה על סמיכות : (מה) (וזאת התורה) : פירושו ענין
 ההכונה : (כוש') אשדות הפסנה . משפכות ונקרא
 כן לפי שהמים הורדים על הפסנה נשפכים שם דרך המדרון
 למטה וזוהו לו בלשון המתרגם ארמית דמו ישפך דמיה

ירושלמי :
 ה (ג) לא את אבותינו . הטעם לא את אבותינו לחדם
 כי גם אתנו . והנכון לא כרת את אבותינו
 שהיו כנזרים רק אתנו כרת הכרית כי רבים היו כמחנה ששענו
 הכרית מפני ה' על כן אמר כי אתנו אנחנו א'פה היום כלנו חיים :
 (ה) (ולא עליהם בהר לאמר) . ולא עליהם כשירד
 בהר לאמר אנכי ופענינו תבין שהרגנו ובסימו'נ' ח' כתוב לאמר
 דבק עם להגיד לכס' את דבר ה' שזכר והוא הסוף וכן רבים :
 שמור

אשר בשמים ^{ממעל} ואשר בארץ מתחת
 ואשר במים מתחת לארץ : ט לא
 תשתחות להם ולא תעבדם כי אנכי יהוה
 אלהיך ^ק אל קנא פקד עון אבות על-
 בנים ועל-שלישים ועל-רביעים לשנאי :
 ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי
 מצותי ^{קרי} מצותי : ס יא לא תשא את-שם-
 יהוה אלהיך לשוא כי לא ינקה יחנה את
 אשר-ישא את-שמו לשוא : ס יב שמור
 את-יום השבת לקדשו כאשר צוה יהוה
 אלהיך : יג ששת ימים תעבד ועשית כל-
 מלאכתך : יד ויום השביעי שבת
 ליהוה אלהיך לא-תעשה כל-מלאכה
 אתה ובנך ובתך ועבדך ואמך ושורך
 וחמורך וכל-בהמתך וגרף אשר בשערך
 למען ינוח עבדך ואמך כמוך : טו וזכרה
 כי-עבד ה' אתך בארץ מצרים ויצאך יהוה
 אלהיך משם בני חוקרה ובזרע גטולה
 על-בן צוף יחנה אלהיך לעשות את-יום
 השבת : ס טז כבד את-
 אביך ואת-אמך כאשר צוה יהוה אלהיך
 למען יאריך ימך ולמען יטב לך על
 האדמה אשר-יחנה אלהיך נחן לך :
 ס יז לא תרצק : ס יח ולא תגאף :
 ס יט ולא תגנב : ס כ וכל-מעגרי
 ברצף עד שוא : ס כא יח ולא תחמד
 אשת רעך : ס כב ולא תחטוף בית רעך
 חמישי שדהו ועבדו ואמתו שורו וחמורו וכל אשר לרעך

מלרע לארעא : ט לא-תסגוד להון ולא-
 תפלחיון ארי אנה יי אלהך אל קנא מסער
 חובי אבהן על-בנין מרדין על-דר-תלימא
 ועל-דר-רביעאי לשנאי כד-משלמין-
 בעיא למחשי-בתר-אבהתהון : י ועבד
 טיבו לאלפי רדין לרחמי ולנטרי פקודי :
 יא לא-תימי בשמא-בני אלהך למנא
 ארי לא יזכי יי ות דיימי בשמיה לשקרא :
 יב טר ית-יומא דשבתא לקדשנתייה כמא
 דפקדך יי אלהך : יג שתא יומין תפלח
 ותעביד כל-עבידתך : יד ויומא שביעאה
 שבתא קדס-יי אלהך לא-תעביד כל-
 עבידא את ובך ובתך ועבדך ואמך
 ותורך ותמרך וכל-בעיך וגיורך דבקרנך
 בדיל דינוח עבדך ואמך כורתך :
 ותדבר ארי-עבדא הויתא בארעא דמצרים
 ואפקדך יי אלהך מתמן בידא תקיפא ובנדעא
 מרמא על-בן פקדך יי אלהך למעבד ית-
 יומא דשבתא : טז וקר ית-אבך וית-
 אמך כמא דפקדך יי אלהך בדיל דיורכוך
 יומך ובדיל דיזב לך על ארעא דיי אלהך
 יהיב לך : יז לא תקטול נפש : ולא תנוף :
 ולא תגנב : ולא תסחיד בחברך סהדותא
 דשקרא : יח ולא תחמיד אמת חברך ולא
 תירוג בית חברך הקליה ועבדיה ואמתי
 תוריה וחמריה וכל דלחברך : יט ית-
 פתגמיא

אתהדברים האלה

דבר דכשמיא מלעיל ידי בארעא מלכע ודי בטיא מלרע לארעא : ט לא תסגדון להון ולא תפלחון קדמיהון ארום אגא הוא :
 אלהכון אלה קנאן ופרעון ומתפרע בקנאה מדבר חזבי אברהן בשיעון על בגין סדוריו על בר תליחאי ועד בר דכינאי
 לשנאי בר משלמינו בגנא למחטמי כתר אבהוריו : י ונטיר חסד ושיכר לאלפי דרין לברחמי צדקיא ורגמרי
 פקדיו ואובייתי : יא עמי בני ישראל לא ישתבע חד מנכון בשום מיסריה וי אלהכון על סגן ארום לא טובי
 י ביום ריקא ברא ית כל מאן דמשתבע בשימיה על סגן : יב עמי בני ישראל הון נטרין ית יומא דשבתא
 למקדשא ימיה הי כמא דפקיר יתכון : יג שוימא יומין תפלתון ותעכרון כל עיכודתכון : יד ויומא
 שביעארה שכי נניח קדם : יא אלהכון לא מעכדון כל עיבודתא אתון ורגיכו ורגמיכו ועבדיכו ואסמיתכו וריויכו
 ותמריכו וכל בעידיכו וגיוריכו די בקריכוו מן בגלל דינחתון עבדיכו ואסמיתכו ונותרו דכרין
 ארום מישעבדון תיתרון בארעא דמערבם ופסק ואפי' : יא אלהכון ותכון מפסן כידא תקיפא רבדבע סנמס סגן מן
 סהד : יא אלהן למעכד ית יומא דשבתא : טו עמי בני ישראל הון נטרין ובר באיקרא דאבוי ובאיקרא דאמייה
 היכמא דפקדכון : יא אלהכון מן בגלל דינחתון יומיכו ומן בגלל דייסיב לכון על ארעא בני אלהכון יהיב לכון :
 יז עמי בני ישראל לא תהוון קטולין לא חכרין ולא שותפין עם קטולין ולא יתחמין בכנישתהון דישראל עם
 קטולין ולא יקומון בגיכו מן בחריוכו וילפון להון הניון למחיו עם קטולין ארום בחובי קטולין תרביא נפי' על
 עלמא : יח עמי בני ישראל לא תהוון גיורין ולא חכרין ולא שותפין עם גיורין ולא יתחמין בכנישתהון דישראל
 עם גיורין ולא יקומון בגיכו מן בחריוכו וילפון להון הניון למחיו עם גיורין ארום בחובי גיורין מוחא נפי' על עלמא :
 טו עמי בני ישראל לא תהוון גביין לא חכרין ולא שותפין עם גביין ולא יתחמין בכנישתהון דישראל עם גביין
 ארום בחובי גבייא בפנא נפי' על עלמא : יז עמי בני ישראל לא תהוון מסהדין סהדי דשיקרא לא חכרין
 ולא שותפין עם מסהדין סהדי דשיקרא ולא יתחמין בכנישתהון דישראל עם מסהדין סהדי דשיקרא ארום בחובי
 מסהדין שיקרא ענגון סלקין ומטרא לא נחית ובצורתא אתי על עלמא : יח עמי בני ישראל לא תהוון
 חמדין לא חכרין ולא שותפין עם חמדין ולא יתחמין בכנישתהון דישראל עם חמדין דלא יקומון בגיכו מן בחריוכו
 וילפון לרוון אינון למחיו עם חמדין ולא ירוג חד מנכון ית בגימיה דחכריה
 ולא תקליה ולא עבדיה ולא אמהיה ולא תוריה ולא חמריה ולא כל מאן דאית לחכריה ארום בחובי חמודיא מלביהא
 מחכריה בגימיהון דבני נשא למשב יתהון וילוחא אתיא על עלמא : יט ית פתגמיא האלין מליל יי עם כל קהלכון

כתורא

רשיא

אשר חנו עם חזכ כל העולם . ד"א כל זמן שאנו קיימים : עשרת הדברות כבר פירשתיים : (יב) שמור . ובראשונות הוא חומר
 וקר שיהא כדבר אחד וכתיב יסא אחת לאמרו וכתיבה אחת נשועו (מכילתא) : כאשר צוך . (שבת פ"ו) קודם מן תורה כמרי :
 (טו) וזכרה כי עבד היית וגו' . (סנהדרין בן) על מנת כן נדחך שהיה לו עבד ותשומר ומתיו . (יז) כאשר צוך . חף
 על כבוד אב ואם כנשו וכמרי שאלהי . (שמות טו) שס לו תוקומתם : (יז) לא תגאף . אין לשון יחיוף אלא פלשת איש : לא תהאנה .
 לא תירוג חף הוא לשון חמדת כמו (בראשית ב) כענין למראח דמא ערנין דערג למחיו : (יט) ולא יסף . מתרגמינן קולא פסק
 לפי

רשבי

כי לא יהיה לך אלהים אחרים לקסום מהם קסוים כתרפים שלכין קרא אותם אלהי שלינו אלא לקסום קסו . וכן לא תעשו איתי .
 אלהי כסף . אע"פ שאתם מאמינים בו . וכן סלתי ליי לכה ולאל ולאתרים : (יב) שמור את יום השבת . כבר פירשתי בדברות
 הראשונים למה לאמר כהן זכיר וכו' שומר : כאשר צריך ליהיו . כלומר מה שמפירס בדברות הראשונים כי ששת ימים עשה יי את
 השמים והא' ה' ה' : (יט) ולא יסף . סוכל נוסף קול גדול כזה בעולם לפי פשוטו כי כל יסף לשון תוספת . איס קסוים אכחכו
 הכל קמו תמו מן כלכות ומגורת האף תספה :

מכלל יופי

(יב) (שמור) . בא המקור במקום צונו : (טו) (לעשות) חמאה . החאה היא בלב . (יט) (ולא יסף) . פירוש
 יום השבת) . להקנו ולשמרו : (יח) (ולא) ולא יסף עוד קול גדול כמזהו : והמהרגם הוציא לענון אחר
 (*) (*) (*)

שחרגם 40 יד (*) (*)

האלה דבר יהוה אל כל קהלכם בהר מתוך
האש הענן והערפל קול נדול ולא יסף
ויכתבם על שני לוחות אבנים ויתנם אלי :
כ ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך
וההר בער באש וחקרבוני אלי כל ראשי
שבטיכם וזקניכם : כא ותאמרו הן הראנו
יהוה אלהינו את כבודו ואת גדלו ואחלקנו
שמענו מתוך האש היום הנה ראינו כי
ידבר אלהים את האדם וחי : כב ועתה
למה נמות כי תאכלנו האש הגדלה הזאת
אם יספים אנהנו לשמע את קול יהוה
אלהינו עוד ומתנו : כג כי מי כד בשר
אשר שמע קול אלהים חיים מדבר מתוך
האש כמתו ויחי : כד קרב אתה ושמע את
כל אשר יאמר יהוה אלהינו ואת הדבר
אלהינו את כל אשר ידבר יהוה אלהינו אליך
ושמענו ועשינו : כה וישמע יהוה את
קול דבריכם בדברכם אלי ויאמר יהוה אלי
שמעתי את קול דברי העם הנה אשר דברו
אליך היטוב כל אשר דברו : כו מי יתן
והיה לבכם זה להם ליראה אתי ולשמור את
קדמותי כל הנמנים למען יושב להם
ולבניהם לעלם : כז לך אמר להם שובו
לכם לאהליכם : כח ואתה פה עמוד עמדי
ואדברה אליך את כל המצוה והחקים
והמשפטים אשר תלמדם ועשו בארץ אשר
אנכי נתן להם לרשתה : כט ושמרתם
לעשות באשר צוה יהוה אלהיכם אתכם לא

מ

מ

חסרו

פתגמא האלון מליל יי עס כל קהלכון
בטורא מנו אישתא עננא ואמטתא קל רב
ולא פסק וכתבינו על תרין לוחי אבניא
ויהבינו לי : כ ויהוה כמשמעון יתקלא
מנו חשוכא וטורא בעיר באישתא וקריבתון
לנתי כל רישי שבטיכון וסביכון :
כא ואמרתון הא אהננא יי אלהנא ית
יקריה ונת דבותיה ויתקל מימריה שמענא
מנו אישתא יומא הדין חננא ארי ממליל
יי עס אינשא ואתקום : כב וכען למה
נמות ארי תכליננא אישתא רבתא הדא
אס מוספין אנהנא למשמע יתקל מימרא
דיי אלהנא עוד מיסין אנהנא : כג ארי מן
כל בסרא דשמע קל מימרא דיי קיימא
דממליל מנו אישתא כווננא ומתקום :
כד קרב את ושמע ית קל דיימר יי
אלהנא ואת תמליל עמנא ית כל דמליל
יי אלהנא עמד ונקביל ונעביד : כה ושמע
קדמי יי יתקל פתגמיכון במללותכון עמי
ואמר יי לי שמיע קדמי יתקל פתגמי
עמא הדין דמלילו עמד אתקינו כל דמלילו :
כו לני דיהי לבא הדין להון למדחל קדמי
ולמטרי ית כל פקודי בליומא בדיל דיישב
להון ולבניהון לעלם : כז איזיל אימרהון
חובו לכו למשבניכון : כח ואת הקאקוס
קדמי ואמליל עמדי כל תפקידתא וקיימא
ודיעא דתלפינו ויעבדון בארעא דאנא יהיב
להון למירתה : כט ותטרון למעבד כמא

דפקיד

תסרו ימין ושמאל: ל בכל הדרך אשר צוה יהוה אלהיכם אתכם תלכו למען תחיו ושוב לכם והארבתם ימים בארץ אשר תירשון: ו א וזאת המצוה הקשים והמשפטים אשר צוה יהוה אלהיכם ללמד אתכם

דפקיד יי אלהכון ותכון לא תסטון לימינא ולשמאלא: ל בכל ארעה דפקיד יי אלהכון ותכון בדרך דתיחון ויטב לכון ותורכון ימין בארעה דתירתון: א וזא תפקידתא קמינא ודינא דפקיד יי אלהכון

יונתן בן עוזיאל

ירושלמי

בטורא מגו אישתא עגנא ואמיטתא קל רב דלא פסיק ותוה קל דבירא מתכתיב על תרין לוחי מרמרין ויהבינן לי כ נהנה כיון דשמעון ית קל דברא מגו תשובא וטורא דליק באישתא נקריבתון לוחי כל רישי שבטיכון ותכמיכון: כא ואמרמין קא אתמי ותהון סוקרא ביי אלהינא ית שכינא יקריה גית רבות הושפחמיה וזר קל מימריה שמענא מגו אישתא יומא תרין תמינא ארום ממליל: עם בר נש דרוח קדישא ביה ומרתקיים: כב וברון לקא נמות ארום תיכלינא אישתא רבתא אין מוסיפין אנחנא למשמע ית קל מימרא ביי אלהנא רחב ומיירתין אנחנא: כג ארום הו דין כל בר ביישרא דשמע קל מימרא דאלה קיים ממליל מגו אישתא במוחנא ואתקיים: כד קריב את ותשמע ית כל מה דוימר: אלהנא ואנת ממליל עמנא ית כל די ממליל: אלהנא קד נקבל ונעביר: כה ושמע קדם: ית קל פתגמיכון במלכותכון עמי ואמר: לי שמיע קדמי ית קל פתגמי עמא תרין דמלילי עמך אוטיכו כל מה די ממליל: כו לואי יהי יצרא דלכהון שלים ברעות דין לכון למדתל מן קדמי למנטור ית כל פקובי קל יומנא מן בנלי דויטיב להון ולבגיהון לעלם: כז אינל אימר להון שרי לכון לאנבונא עם נשיכון דאתפרשתון דנו מלתא יומין: כח ואנת פרש מן אנמרתך מטול דבסדרה דילעיל אנת קאי לגבי ואמליל עמך ית פתקנא וקמינא ודינא דתלפון ודתון ונעבורן בארעה דאנא ויהיב לכון למירתה: כט וברון טורו למעבר היקרא דפקיד: אלהסון ותכון לא תסטון לימינא ולשמאלא: ל בכל ארעה דפקיד: אלהכון ותכון תהכון מן בגלל דתיחון ויטב לכון ותורכת ימין בארעה דתירתון: א וזא אתונת פפקידתא קמינא ודינא דפקיד: אלהכון למילפא ותכון למעבר בארעה דאתון עברין לתמן

ירושלמי

אדוני מי יתו יתנו לויא לויא טבא תרין לריון: רשי רש"י (לפי שמדת כבוד אינו יכול לדבר כל דבריו כנשיעה אחת ונרץ להפסיק ונדת הקב"ה אינו כן לא היה פוסק ומושלל היה פוסק לא היה מוסר) כי קולו חזק וקיים לעולם - ד"א לא יסף לא הוסיף להראות כמותו פומי: (כד) ואת הדבר אלנו - התשתת את כתי כנקה שנטערתו עליכם ורפיתם את ידי כרתיי שאינכם חרדים להתקרב אליו עתה וכו' לא היה יפה לכם ללמוד מפי הגבורה ולא ללמד מעני

רשי

רשב"ם

(כח) ואתה פה עמוד עמודי ואתה כהן וגו' והו שאמר עשה למעלה ואותי טוב יי' בעת ההיא ללמד וגו'. לעזנתכם אונתם בארץ

מכלל יופי

מהם - (כח) (ואתה פה עמוד עמודי) - כמו עמי ואפשר שגזר המלה מענין עמידה רוצה לומר עמוד במקום עמודי כלומר במקום שאני בו ולא מצאנו מלה זו כי אם עם המדבר בערו: אשר